

Bruksela, dnia 13.3.2017 r.
COM(2017) 58 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

**w sprawie obowiązkowego podawania wykazu składników i informacji o wartości
odżywczej na etykietach napojów alkoholowych**

SPIS TREŚCI

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie obowiązkowego podawania wykazu składników i informacji o wartości odżywczej na etykietach napojów alkoholowych

1.	Wprowadzenie.....	3
2.	Kontekst historyczny.....	4
3.	Ramy prawne UE dotyczące etykietowania napojów alkoholowych	4
3.1.	Rozporządzenie (UE) nr 1169/2011.....	4
3.2.	Inne przepisy UE dotyczące etykietowania napojów alkoholowych.....	6
4.	Ustawodawstwo państw członkowskich oraz sytuacja na poziomie międzynarodowym i w państwach trzecich	6
4.1.	Państwa członkowskie	6
4.2.	Organizacje międzynarodowe i państwa trzecie	7
5.	Wiedza i zainteresowanie konsumentów	7
6.	Zainteresowane strony	9
7.	Wezwania do podjęcia działań.....	12
7.1.	Światowa Organizacja Zdrowia	12
7.2.	Parlament Europejski i Rada.....	12
7.3.	Konsultacje Komisji z ekspertami z państw członkowskich	13
8.	Wnioski	13

1. WPROWADZENIE

Niniejsze sprawozdanie opracowano w odpowiedzi na obowiązek nałożony na Komisję w art. 16 ust. 4 rozporządzenia (UE) nr 1169/2011¹ w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności („rozporządzenie”). W przepisie tym zwalnia się napoje alkoholowe o zawartości alkoholu większej niż 1,2 % obj. z wymogu przedstawiania obowiązkowego wykazu składników i obowiązkowej informacji o wartości odżywczej oraz stwierdza się, że Komisja sporządza sprawozdanie w celu uzyskania odpowiedzi na pytanie, czy napoje alkoholowe powinny w przyszłości być objęte w szczególności obowiązkiem podawania informacji na temat wartości energetycznej oraz powodów uzasadniających ewentualne wyłączenia, z uwzględnieniem potrzeby zapewnienia spójności z innymi właściwymi politykami Unii oraz rozważając w tym kontekście potrzebę zaproponowania definicji napojów alkoholizowanych (tzw. alkopopów).

Rozporządzenie to ustanawia podstawę do wysokiego poziomu ochrony konsumentów w odniesieniu do informacji na temat żywności, zapewniając, aby konsumenci nie byli wprowadzani w błąd przez etykiety żywności i mogli dokonywać świadomych wyborów. Wykaz składników oraz informacja o wartości odżywczej należą do kluczowych danych szczegółowych, które umożliwiają dokonywanie tych świadomych wyborów.

Chociaż określanie wartości odżywczej może odgrywać pewną rolę w promowaniu bardziej umiarkowanego spożywania alkoholu, kwestia podawania wykazu składników oraz informacji o wartości odżywczej na etykietach napojów alkoholowych jest badana w niniejszym sprawozdaniu z perspektywy informacji dla konsumentów o tożsamości i właściwościach środka spożywczego.

Niniejsze sprawozdanie opiera się na stanowiskach w sprawie etykietowania napojów alkoholowych, które zostały wyrażone przez poszczególne zainteresowane strony przed przyjęciem rozporządzenia i po jego przyjęciu.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1924/2006 i (WE) nr 1925/2006 oraz uchylenia dyrektywy Komisji 87/250/EWG, dyrektywy Rady 90/496/EWG, dyrektywy Komisji 1999/10/WE, dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, dyrektyw Komisji 2002/67/WE i 2008/5/WE oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 608/2004, Dz.U. L 304 z 22.11.2011, s. 18.

2. KONTEKST HISTORYCZNY

Przedmiotowy system dotyczący napojów alkoholowych nie wywodzi się z rozporządzenia.

Jeżeli chodzi o wykaz składników, kwestię tę uregulowano już w pierwszych ogólnych przepisach dotyczących etykietowania² przyjętych na poziomie UE, w których przewidziano, że „w przypadku napojów o zawartości alkoholu większej niż 1,2 % objętościowo Rada, stanowiąc na wniosek Komisji, przed dniem 22 grudnia 1982 r., ustala zasady etykietowania składników”.

W celu spełnienia tego wymogu Komisja przedstawiła wnioski w latach 1982³ i 1992⁴, lecz Rada nie mogła dojść do porozumienia w sprawie żadnego z nich. Następnie w lutym 1997 r. Komisja przedstawiła nowy wniosek⁵, który w końcu włączono do porządku obrad grupy roboczej Rady w grudniu 2002 r. Na tym posiedzeniu większość państw członkowskich zgodziła się, że etykietowanie składników napojów alkoholowych powinno być w większym stopniu zgodne ze zmienionymi ogólnymi przepisami dotyczącymi etykietowania.

W następstwie tych dyskusji, mimo że określone wymogi UE⁶ w zakresie etykietowania składników, które mogą powodować alergie i reakcje nietolerancji, obejmowały również napoje alkoholowe, nie wprowadzono żadnych przepisów dotyczących etykietowania składników napojów alkoholowych w ujęciu ogólnym.

Zgodnie z wnioskiem Komisji dotyczącym rozporządzenia w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności napoje alkoholowe, w tym napoje alkoholizowane (mieszane napoje alkoholowe takie jak mieszanina napoju bezalkoholowego z napojem spirytusowym), zostały objęte wymogiem obowiązkowego podawania na etykiecie wykazu składników i informacji o wartości odżywczej, z wyjątkiem piwa, wina i napojów spirytusowych⁷. Z inicjatywy Parlamentu Europejskiego zwolnienie z tego wymogu zostało rozszerzone na wszystkie napoje alkoholowe, a przyjęte rozporządzenie zobowiązywało Komisję do przedstawienia niniejszego sprawozdania.

3. RAMY PRAWNE UE DOTYCZĄCE ETYKIETOWANIA NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

3.1. Rozporządzenie (UE) nr 1169/2011

W rozporządzeniu utrzymano obowiązkowy wykaz składników⁸ oraz wprowadzono obowiązkowe podawanie informacji o wartości odżywczej (wartość energetyczna oraz ilość

² Dyrektywa Rady 79/112/EWG w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do etykietowania, prezentacji i reklamowania środków spożywczych przeznaczonych na sprzedaż konsumentowi końcowemu, Dz.U. L 33 z 8.2.1979, s. 1–14.

³ Wniosek dotyczący dyrektywy Rady zmieniającej dyrektywę 79/112/EWG w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do etykietowania, prezentacji i reklamowania środków spożywczych przeznaczonych na sprzedaż konsumentowi końcowemu, COM(82) 626 final.

⁴ Wniosek dotyczący dyrektywy Rady zmieniającej dyrektywę 79/112/EWG w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do etykietowania, prezentacji i reklamowania środków spożywczych, COM(91) 536 final.

⁵ Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 79/112/EWG w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do etykietowania, prezentacji i reklamowania środków spożywczych, COM(97) 20 final.

⁶ Dyrektywa 2003/89/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 10 listopada 2003 r. zmieniająca dyrektywę 2000/13/WE w odniesieniu do oznaczania składników obecnych w środkach spożywczych, Dz.U. L 308 z 25.11.2003, s. 15–18.

⁷ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, COM(2008) 40 final.

⁸ W art. 19 rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 wymieniono pewne środki spożywcze, w przypadku których nie jest konieczny wykaz składników, takie jak: niepokrojone świeże owoce i warzywa, woda gazowana, której opis wskazuje, że

tluszczu, kwasów tłuszczowych nasyconych, węglowodanów, cukrów, białka i soli) od dnia 16 grudnia 2016 r.⁹ Napoje alkoholowe nie są objęte tymi przepisami.

Jeżeli chodzi o wykaz składników, podobnie jak wcześniejsze przepisy art. 21 dotyczący etykietowania niektórych substancji lub produktów powodujących alergie lub reakcje nietolerancji ma zastosowanie do napojów alkoholowych. Konsumentom są zatem informowani, jeżeli napoje alkoholowe zawierają substancję lub produkt, które są wymienione w załączniku II do rozporządzenia jako najbardziej powszechne alergeny, jak siarczyny dodawane do wina. Inne składniki żywności, których współprawodawcy nie uwzględnili w wykazie substancji mogących powodować reakcje alergiczne u określonych grup konsumentów, nie są jednak wymienione w załączniku II do rozporządzenia, a zatem ze względu na brak wykazu składników nie zostałyby podane na etykiecie napojów alkoholowych. Chociaż w przypadku napojów alkoholowych nie istnieje wymóg podawania wykazu składników, podmioty prowadzące przedsiębiorstwa spożywcze mogą dobrowolnie podawać te informacje konsumentom. Zgodnie z art. 36 rozporządzenia informacje takie muszą być zgodne z przepisami regulującymi obowiązkowe wymienianie składników.

Art. 41 rozporządzenia zezwala państwom członkowskim na utrzymanie w mocy przepisów krajowych dotyczących wymieniania składników napojów alkoholowych do czasu przyjęcia zharmonizowanych przepisów unijnych.

Jeżeli chodzi o określanie wartości odżywczej, w motywie 42 rozporządzenia zachęca się podmioty prowadzące przedsiębiorstwa spożywcze, by dobrowolnie podawały dane zawarte w informacji o wartości odżywczej w odniesieniu do takich środków spożywczych jak napoje alkoholowe, w przypadku których należy zapewnić możliwość podawania tylko niektórych elementów informacji o wartości odżywczej. W tym celu rozporządzenie zezwala na ograniczenie dobrowolnej informacji o wartości odżywczej napojów alkoholowych do wartości energetycznej.

Załącznik XIV do rozporządzenia zawiera współczynniki przeliczeniowe do obliczania wartości energetycznej. Wartość energetyczną alkoholu oblicza się z zastosowaniem współczynnika przeliczeniowego wynoszącego 29 kJ/g, co odpowiada 7 kcal/g.

Art. 9 lit. k) rozporządzenia zawiera wymóg etykietowania dotyczącego rzeczywistej objętościowej zawartości alkoholu w odniesieniu do napojów o zawartości alkoholu większej niż 1,2 % obj. – są to obowiązkowe dane szczegółowe wymagane już we wcześniejszych przepisach¹⁰.

została nasycona dwutlenkiem węgla, oraz ocet uzyskany wyłącznie z jednego podstawowego produktu metodą fermentacyjną, pod warunkiem że nie zostały dodane żadne inne składniki.

⁹ Załącznik V do rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 zawiera wykaz środków spożywczych, które są zwolnione z wymogu przedstawiania obowiązkowej informacji o wartości odżywczej. Znajdują się w nim produkty, o których wartości odżywczej konsumenci mają wiedzę, takie jak sól i żywność nieprzetworzona, na przykład owoce i warzywa. Wykaz ten obejmuje również produkty spożywane w małych ilościach lub niewywierające znaczącego wpływu na wartość odżywczą, takie jak: zioła i przyprawy, kawa i herbata. Kolejną kategorię objętą tym zwolnieniem stanowi żywność, w tym żywność wytwarzana ręcznie, dostarczana bezpośrednio przez wytwórcę małych ilości produktów konsumentowi finalnemu lub miejscowym placówkom handlu detalicznego bezpośrednio zaopatrującym konsumenta finalnego. Napoje alkoholowe wprowadzane na rynek na takich warunkach mogą zaliczać się do tej kategorii.

¹⁰ Dyrektywa Komisji 87/250/EWG w sprawie oznaczania zawartości alkoholu na etykietach napojów alkoholowych przeznaczonych do sprzedaży konsumentowi końcowemu, Dz.U. L 113 z 30.4.1987, s. 57.

3.2. Inne przepisy UE dotyczące etykietowania napojów alkoholowych

Rozporządzenie (UE) nr 1308/2013¹¹ zawiera wyczerpujący zestaw norm technicznych, obejmujących pełny zakres praktyk enologicznych, metod produkcji oraz środków prezentacji i etykietowania wina. Rozporządzenie to zawiera opis substancji, które prawdopodobnie mogą być stosowane w procesie produkcji, wraz z określeniem warunków ich stosowania w postaci pozytywnej listy praktyk i procesów enologicznych.

Zgodnie z przepisami UE dotyczącymi napojów spirytusowych¹² w przypadku gdy w etykietowaniu napoju spirytusowego wskazany jest surowiec zastosowany do wytworzenia alkoholu etylowego pochodzenia rolniczego, każdy alkohol pochodzenia rolniczego musi zostać wymieniony w porządku malejącym według użytej ilości. Przepisy te regulują również etykietowanie dotyczące okresu dojrzewania, terminu „kupażować” i oznaczeń geograficznych.

Wina aromatyzowane, aromatyzowane napoje na bazie wina i aromatyzowane koktajle na bazie wina¹³ muszą spełniać normy w zakresie przetwarzania i składu, a także określone wymogi dotyczące etykietowania w odniesieniu do nazwy handlowej i charakteru alkoholu, tj. surowców użytych do produkcji alkoholu.

Napoje alkoholowe nie mogą być opatrywane oświadczeniami zdrowotnymi, a jedynymi dopuszczalnymi oświadczeniami żywieniowymi są oświadczenia odnoszące się do niskiego stężenia alkoholu, zmniejszonej zawartości alkoholu lub zmniejszonej wartości energetycznej¹⁴. Jeżeli takie oświadczenia żywieniowe są podawane, wymagana jest informacja o wartości odżywczej.

4. USTAWODAWSTWO PAŃSTW CZŁONKOWSKICH ORAZ SYTUACJA NA POZIOMIE MIĘDZYNARODOWYM I W PAŃSTWACH TRZECICH

4.1. Państwa członkowskie

W niniejszej sekcji omówiono jedynie inicjatywy ustawodawcze państw członkowskich dotyczące wykazu składników i informacji o wartości odżywczej.

Niektóre państwa członkowskie (Republika Czeska, Niemcy, Irlandia, Grecja, Chorwacja, Litwa, Luksemburg, Węgry, Austria, Portugalia, Rumunia, Finlandia) utrzymały lub przyjęły krajowe środki nakładające dodatkowe wymogi dotyczące etykietowania w odniesieniu do składników lub niektórych składników napojów alkoholowych lub niektórych napojów alkoholowych.

Jeżeli chodzi o informację o wartości odżywczej, w przypadku niektórych wyrobów winiarskich Austria wymaga etykietowania ilości cukru. Chociaż w odniesieniu do informacji o wartości odżywczej rozporządzenie (UE) nr 1169/2011 nie zapewnia takiej samej elastyczności pod względem krajowych środków jak w przypadku wykazu składników,

¹¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 – Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 672.

¹² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 110/2008 w sprawie definicji, opisu, prezentacji, etykietowania i ochrony oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych, Dz.U. L 39 z 13.2.2008, s. 16.

¹³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 251/2014 z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie definicji, opisu, prezentacji, etykietowania i ochrony oznaczeń geograficznych aromatyzowanych produktów sektora wina, uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 1601/91 – Dz.U. L 84 z 20.3.2014, s. 14–34.

¹⁴ Rozporządzenie (WE) nr 1924/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych dotyczących żywności, Dz.U. L 404 z 30.12.2006, s. 9–25.

Irlandia¹⁵ i Rumunia¹⁶ zgłosiły, w ramach procedury notyfikacyjnej określonej w dyrektywie (UE) 2015/1535¹⁷, projekt przepisów wymagających szczegółowego określania wartości odżywczej napojów alkoholowych.

4.2. Organizacje międzynarodowe i państwa trzecie

Na poziomie międzynarodowym w zawartej w Kodeksie Żywnościowym normie dotyczącej znakowania żywności pakowanej¹⁸ nie wyłącza się napojów alkoholowych z zakresu stosowania przepisu dotyczącego obowiązkowego wykazu składników.

Zgodnie z zawartymi w kodeksie wytycznymi dotyczącymi określania wartości odżywczej¹⁹ informacje o wartości odżywczej powinny być obowiązkowe, chyba że jest to niemożliwe ze względu na uwarunkowania krajowe. Niektóre środki spożywcze mogą być zwolnione z tego wymogu na przykład na podstawie niewielkiego znaczenia wartości odżywczej lub dietetycznej lub małego opakowania.

W szeregu państw trzecich, takich jak: Brazylia, Chiny, Indie, Kanada, Meksyk, Nowa Zelandia, Rosja, Stany Zjednoczone i Szwajcaria, podawanie wykazu składników w przypadku niektórych napojów alkoholowych jest obowiązkowe.

5. WIEDZA I ZAINTERESOWANIE KONSUMENTÓW

W ramach zleconego przez Komisję badania dotyczącego wpływu informacji na temat żywności na podejmowanie decyzji przez konsumentów²⁰ przeanalizowano zachowanie konsumentów w odniesieniu do informacji o napojach alkoholowych. Po przekazaniu informacji o wartości energetycznej napojów alkoholowych takich jak: piwo, wino i napoje spirytusowe 2 031 respondentów z ośmiu państw członkowskich zapytano o to, jakie informacje o napojach alkoholowych powinny być w idealnej sytuacji udzielane w przyszłości. Blisko połowa (49 %) uczestników badania była zainteresowana informacjami o wartości energetycznej napojów alkoholowych, a 16 % zadeklarowało zamiar ograniczenia spożycia alkoholu na podstawie tych informacji.

Według badania²¹ przeprowadzonego w 2014 r. na zlecenie związku browarników wiedza konsumentów na temat wartości energetycznej napojów alkoholowych oraz na temat informacji o ich składnikach jest ograniczona. Celem badania było dostarczenie reprezentatywnego przeglądu dzięki zaangażowaniu niemal 5 400 respondentów w sześciu państwach członkowskich. Wyniki tego badania pokazują, że konsumenci mają braki w wiedzy o zawartości węglowodanów, kalorii i tłuszczu w różnych rodzajach napojów alkoholowych (piwo, wino i napoje spirytusowe) objętych badaniem oraz o różnych składnikach, które mogą wykorzystywane w ich produkcji. Jak przedstawiono na wykresie 1, badanie wykazało również, że istnieje duże zainteresowanie otrzymywaniem takich samych

¹⁵ Numer referencyjny w systemie informacji o przepisach technicznych (TRIS): [2016/42/IRL](#).

¹⁶ Numer referencyjny w systemie informacji o przepisach technicznych (TRIS): 2014/611/RO.

¹⁷ Dyrektywa (UE) 2015/1535 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 9 września 2015 r. ustanawiająca procedurę udzielania informacji w dziedzinie przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego, Dz.U. L 241 z 17.9.2015, s. 1.

¹⁸ Norma ogólna dotycząca znakowania żywności pakowanej CODEX STAN 1-1985, ostatnio zmieniona w 2010 r.

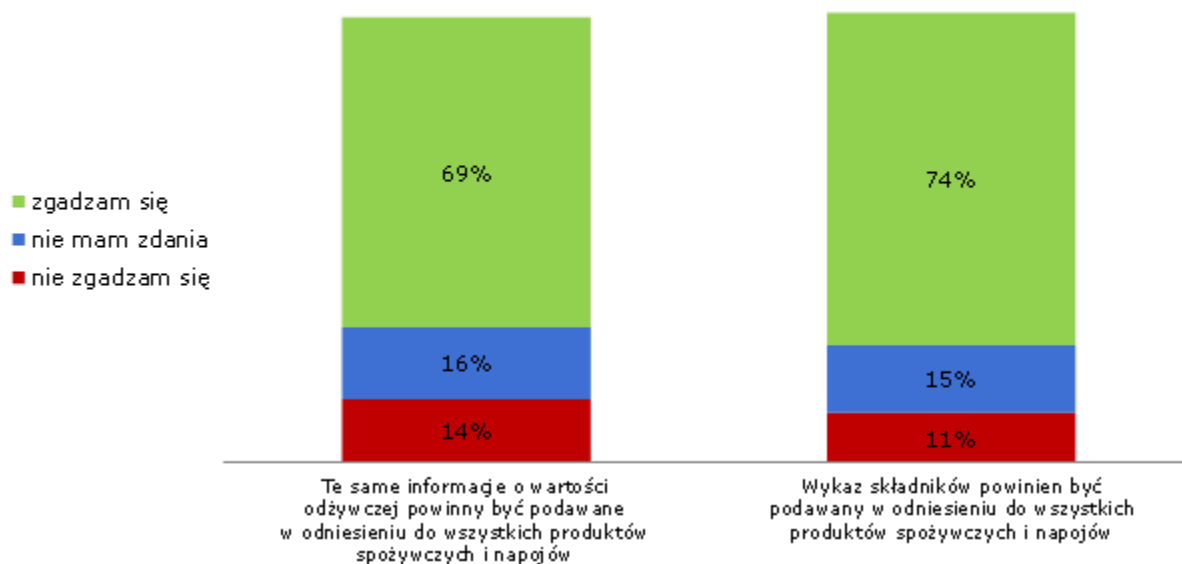
¹⁹ Wytyczne kodeksowe dotyczące określania wartości odżywczej CAC/GL 2-1985, ostatnio zmienione w 2013 r.

²⁰ TNS European Behaviour Studies Consortium, Study on the impact of food information on consumers' decision making (2014).

²¹ [Consumer insights – knowledge of ingredient and nutrition information – off-label information and its use – sprawozdanie przygotowane przez GfK Belgium \(2014\).](#)

informacji na temat składników i wartości odżywczej napojów alkoholowych, jakie obecnie podaje się w odniesieniu do innych produktów spożywczych i napojów.

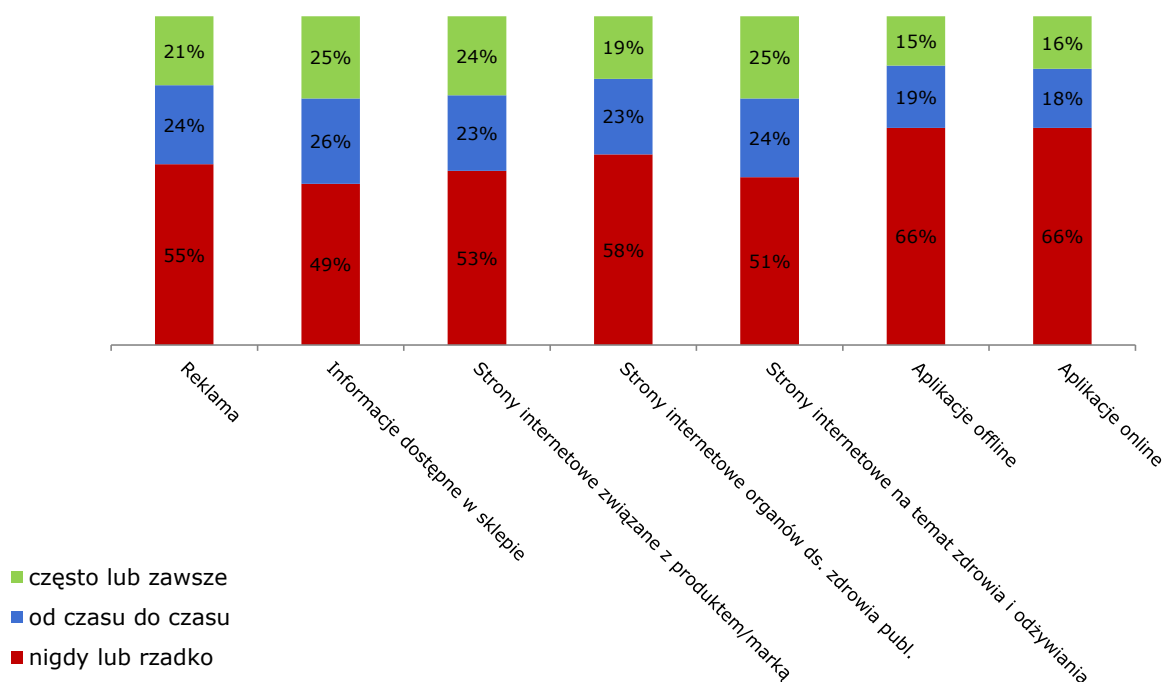
Wykres 1: Zainteresowanie takimi samymi informacjami na temat wartości odżywczej i składników w odniesieniu do wszystkich produktów spożywczych i napojów, niezależnie od tego, czy zawierają one alkohol

Źródło: GfK Belgium (2014)

To samo badanie dostarczyło również informacji na temat dostępności i wykorzystywania tych informacji na innych nośnikach niż etykiety. Wygląda na to, że 34–51 % respondentów korzystało z tych informacji od czasu do czasu, często lub zawsze (wykres 2).

Wykres 2: Korzystanie ze źródeł informacji innych niż etykieta, aby uzyskać informacje o wartości odżywczej i składnikach napojów alkoholowych

Źródło: GfK Belgium (2014)

6. ZAINTERESOWANE STRONY

Punktem odniesienia jest stanowisko poszczególnych podmiotów na temat etykietowania alkoholu opisane w badaniu²², które przeprowadzono, kiedy Komisja przedstawiła wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności. Badanie to obejmuje stanowiska producentów, sprzedawców detalicznych, organów publicznych i organizacji pozarządowych.

²² Alcohol labelling and health warnings – Delphi survey, Centre de Recherche et d'Information des Organisations de Consommateurs (CRIOC) (2007).

Wykres 3: Reakcje na stwierdzenie: „Etykiety na napojach alkoholowych powinny zawierać wykaz składników i opis właściwości odżywczych napoju”

Źródło: CRIOC (2007)

Od czasu tego badania niektóre z przedstawionych w nim stanowisk uległy zmianie.

Przedstawiciele konsumentów twierdzą²³, że brak spójności między etykietowaniem napojów alkoholowych a etykietowaniem pozostałych środków spożywczych jest niedopuszczalny oraz że wykaz składników i informacja o wartości odżywczej powinny być obowiązkowe w przypadku wszystkich napojów alkoholowych, aby pomóc konsumentom w dokonywaniu świadomych wyborów odnośnie do tego, co piją i w jakiej ilości.

Europejska organizacja konsumentów piwa również zaapelowała o wprowadzenie obowiązku przedstawiania wykazu składników napojów alkoholowych²⁴.

Stowarzyszenia w obszarze zdrowia publicznego opowiadają się za obowiązkowym etykietowaniem składników i informacji o wartości odżywczej w ramach kompleksowej strategii informowania i edukowania konsumentów na temat alkoholu, ponieważ – według grupy organizacji pozarządowych i organizacji zdrowia publicznego działających na rzecz profilaktyki i ograniczania szkodliwych skutków spożywania alkoholu w Europie²⁵ – konsumenci mają prawo wiedzieć, jakie składniki zawierają napoje alkoholowe, które piją. Co ważniejsze, informacje o wartości odżywczej takiej jak wartość energetyczna powinny być podawane, aby umożliwić konsumentom lepsze monitorowanie swojej diety i ułatwić prowadzenie zdrowego stylu życia.

Stanowisko branży w tej kwestii znacznie się ostatnio zmieniło. Podczas gdy w przeszłości podmioty prowadzące przedsiębiorstwa spożywcze były przeciwne dodatkowemu wymogowi w zakresie etykietowania, obecnie większość sektorów uznaje, że konsumenci mają prawo wiedzieć, jaki jest skład ich napojów, a podmioty z różnych sektorów opracowują i realizują szereg wspólnych lub niezależnych dobrowolnych inicjatyw w celu dostarczania konsumentom dodatkowych informacji.

²³ [Informed food choices for healthier consumers – BEUC position on nutrition \(2015\)](#).

²⁴ Manifest Europejskiej Unii Konsumentów Piwa na lata 2009–2014.

²⁵ Eurocare Reflections On Alcohol Labelling (2014).

Zdaniem stowarzyszenia reprezentującego europejskich browarników konsumenci mają prawo wiedzieć, co spożywają. Wspomniani browarnicy zorganizowali dobrowolną ogółouropejską inicjatywę, European Beer Pledge (zobowiązanie europejskiego sektora piwowarskiego)²⁶, której członkowie zobowiązali się do podjęcia skoordynowanych i wymiernych działań na rzecz poprawy informacji dla konsumentów poprzez podawanie m.in. informacji o wartości odżywczej piwa. Ich zdaniem podmiotom prowadzącym przedsiębiorstwa spożywcze należy dać wybór, czy chcą zamieszczać te informacje na etykiecie, czy na innych platformach, takich jak strony internetowe lub aplikacje wykorzystujące kody QR²⁷, w którym to przypadku na etykiecie piwa powinien znajdować się wyraźny link do informacji. Niektórzy członkowie tej organizacji już podają dobrowolnie na etykiecie lub poza nią wykaz składników, wartość kaloryczną lub pełną informację o wartości odżywczej (wartość energetyczna oraz ilość tłuszczu, kwasów tłuszczowych nasyconych, węglowodanów, cukrów, białka i soli)²⁸.

Sektor napojów spirytusowych jest zdania, że konsumenci skorzystaliby z bardziej przejrzystych i rzeczowych informacji na temat składu napojów oraz że powinni otrzymywać spójne informacje o odpowiedzialnym spożywaniu napojów spirytusowych, tak aby mogli dokonywać zdrowszych wyborów dotyczących stylu życia. Sektor ten popiera udzielanie konsumentom precyzyjnych informacji na temat wartości kalorycznej. Informacje te można byłoby przekazywać w formie innej niż oznaczenie na etykiecie. Można by zapewniać pełny dostęp do tego rodzaju informacji za pomocą alternatywnych nośników bardziej przyjaznych dla konsumenta. Chociaż niektórzy producenci zobowiązali się przekazywać takie informacje na etykietach, wielu producentów napojów spirytusowych już podaje wartość energetyczną na swoich stronach internetowych, jak również za pośrednictwem mediów społecznościowych i innych platform²⁹, a niektórzy z nich zobowiązali się do rozszerzenia zakresu tych informacji, aby przekazywać pełną informację o wartości odżywczej³⁰.

Przedstawiciele sektora wina są zdania, że zbilansowana dieta stanowi kluczowy element zdrowego stylu życia oraz że konsumenci powinni uważnie wybierać, co piją i co jedzą. Sektor ten zobowiązał się do dobrowolnego udzielania konsumentom informacji o wartości odżywczej w zakresie wartości kalorycznej w sposób dostosowany, przy czym duży nacisk kładzie się na nośniki inne niż etykieta³¹. Sektor rozpoczął wspólne działanie i podaje na wspólnej stronie internetowej informacje o wartości kalorycznej na porcję i w zależności od kategorii wina³².

Przedsiębiorstwo wielonarodowe produkujące napoje spirytusowe, wino i piwo zobowiązało się podawać konsumentom pełną informację o wartości odżywczej na porcję i na 100 ml napoju na etykiecie i stosować tę zasadę w odniesieniu do wszystkich napojów alkoholowych znajdujących się w jego ofercie. Nowa etykieta na opakowaniu zawierająca informację o wartości odżywczej już została opracowana na podstawie ogólnościowego badania, którego celem było ustalenie, jakie informacje należy podawać i jak najlepiej to zrobić. Zmiany te

²⁶ Second year report – November 2014 European Beer Pledge – A package of responsibility initiatives from Europe's Brewers.

²⁷ Kod QR to rodzaj dwuwymiarowego kodu kreskowego, który jest używany w celu zapewnienia łatwego dostępu do informacji za pośrednictwem np. smartfona.

²⁸ Informacje przekazane przez organizację Brewers of Europe w dniu 14 października 2016 r.

²⁹ http://spirits.eu/page.php?id=28&parent_id=5, data dostępu: w dniu 7 kwietnia 2016 r.

³⁰ Informacje przekazane przez organizację Spirits Europe w dniu 13 października 2016 r.

³¹ Informacje udzielone przez Comité européen des vins w dniu 3 czerwca 2016 r.

³² <http://www.wineinmoderation.eu/en/content/Wine-Diet.82/>, data dostępu: w dniu 14 października 2016 r.

będą stopniowo wprowadzane na opakowaniach, przy czym pierwsze produkty z nowymi etykietami mają zostać wprowadzone do obrotu na początku 2017 r.³³

Niektóre z tych zobowiązań^{34,35} zostały podjęte również w kontekście Europejskiego Forum ds. Alkoholu i Zdrowia, platformy, w ramach której organy działające na poziomie europejskim mogą prowadzić dyskusje, porównywać podejścia i działać na rzecz ograniczenia szkodliwych skutków spożywania alkoholu.

Jest zbyt wcześnie na jakąkolwiek ocenę wpływu tych niedawnych dobrowolnych inicjatyw. Można jednak oczekiwać, że mogą one zwiększyć zainteresowanie konsumentów bardziej systematycznym podawaniem wykazu składników i informacji o wartości odżywczej.

Producenci napojów alkoholowych zasadniczo uważają, że jakiegokolwiek nowe wymagania dotyczące etykietowania powinny mieć w równym stopniu zastosowanie do wszystkich rodzajów napojów alkoholowych^{36,37}.

7. WEZWANIA DO PODJĘCIA DZIAŁAŃ

7.1. Światowa Organizacja Zdrowia

Zgodnie z planem działania Światowej Organizacja Zdrowia na lata 2012–2020 na rzecz ograniczenia nadmiernego spożywania alkoholu³⁸ „składniki istotne dla zdrowia, w tym wartość kaloryczną” należy podawać na etykiecie, a etykietowanie napojów alkoholowych ogólnie powinno być takie samo jak w przypadku pozostałych środków spożywczych, aby zapewnić konsumentom dostęp do pełnych informacji na temat wartości i składu produktu w celu ochrony zarówno ich zdrowia, jak i interesów. Wspomniany plan działania został zatwierdzony przez 53 państwa, w tym państwa członkowskie UE, w Biurze Regionalnym dla Europy we wrześniu 2011 r.

Ponadto Światowa Organizacja Zdrowia jest zdania, że wartość energetyczna jest najważniejszym elementem informacji o wartości odżywczej, który należy umieszczać na etykiecie.

7.2. Parlament Europejski i Rada

W kontekście rezolucji³⁹ przyjętej w dniu 29 kwietnia 2015 r. Parlament Europejski wzywa Komisję między innymi do przedstawienia do roku 2016 wniosku ustawodawczego nakładającego obowiązek podawania na etykiecie wartości kalorycznej napojów alkoholowych. Zgodnie z rezolucją, mimo że w rozporządzeniu (UE) nr 1169/2011 wyłączono napoje alkoholowe z wymogu podawania na etykiecie wykazu składników i

³³ <http://www.diageo.com/en-row/newsmedia/pages/resource.aspx?resourceid=2929>, data dostępu: w dniu 13 października 2016 r.

³⁴ [Europejskie Forum ds. Alkoholu i Zdrowia, zobowiązanie 1447949468140-1722, Provision of nutritional and ingredients information to consumers on label for all Heineken beers in Europe](#), Heineken International.

³⁵ [Europejskie Forum ds. Alkoholu i Zdrowia, zobowiązanie 1446732318481-1721, Informing consumers about beer ingredients and nutritional values, The Brewers of Europe](#).

³⁶ Stanowisko sektora napojów spirytusowych na stronie internetowej http://spirits.eu/page.php?id=28&parent_id=5, data dostępu: w dniu 7 kwietnia 2016 r.

³⁷ Stanowisko przedstawicieli sektora piwa na stronie internetowej http://www.brewersofeurope.org/site/media-centre/post.php?doc_id=865, data dostępu: w dniu 7 kwietnia 2016 r.

³⁸ Europejski plan działania na lata 2012–2020 na rzecz ograniczenia nadmiernego spożywania alkoholu, WHO dla Europy.

³⁹ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 29 kwietnia 2015 r. w sprawie strategii dotyczącej alkoholu [2015/2543(RSP)].

informacji o wartości odżywczej, charakter ryzyka związanego ze spożywaniem alkoholu wymaga jednak podawania dokładnych informacji na temat napojów alkoholowych.

W sprawie etykietowania napojów alkoholowych do Komisji wpłynęły również liczne pytania wymagające odpowiedzi na piśmie, w których zwracano się o przygotowanie niniejszego sprawozdania, podkreślano brak uzasadnienia dla obecnych zwolnień z obowiązku umieszczania na etykiecie wykazu składników i informacji o wartości odżywczej oraz wzywano do podjęcia inicjatyw ustawodawczych na rzecz poprawy etykietowania napojów alkoholowych.

W konkluzjach⁴⁰ przyjętych w dniu 7 grudnia 2015 r. Rada zwraca się do Komisji o rozważenie możliwości wprowadzenia obowiązkowego oznaczania składników i wartości odżywczej napojów alkoholowych, a w szczególności ich wartości energetycznej.

7.3. Konsultacje Komisji z ekspertami z państw członkowskich

Na etapie przygotowań do niniejszego sprawozdania w dniu 28 października 2013 r. zorganizowano posiedzenie grupy roboczej Komisji w sprawie rozporządzenia (UE) nr 1169/2011, aby omówić z ekspertami z właściwych organów państw członkowskich kwestie ujęte w tym sprawozdaniu. Dyskusja ta dotyczyła również definicji napojów alkoholizowanych, które zwykle są gotowymi mieszankami produktów alkoholowych i bezalkoholowych. Wielu ekspertów z państw członkowskich uważa za nieuzasadnione i niespójne, że na etykiecie napoju składniki zmieszane z alkoholem nie muszą być deklarowane, podczas gdy składniki napoju bezalkoholowego musiałyby być podawane. Podobnie nie ma uzasadnienia, dlaczego w przypadku napoju bezalkoholowego trzeba podawać informację o wartości odżywczej, podczas gdy ten sam napój zmieszany z napojem spirytusowym byłby objęty zwolnieniem z wymogu podawania takiej informacji.

Ponadto w trakcie dyskusji okazało się, że pojęcie napojów alkoholizowanych nie zawsze jest trafne na poziomie krajowym i jest zbyt mało precyzyjne, aby umożliwić sformułowanie konstruktywnej definicji. Ponadto uznano, że *a priori* i bez przesądzenia o jakimkolwiek uzasadnionym zwolnieniu wszystkie napoje alkoholowe, w tym napoje alkoholizowane, powinny być traktowane jednakowo w odniesieniu do omawianych szczegółowych elementów etykietowania.

8. WNIOSKI

Zgodnie z obecnymi przepisami, inaczej niż w przypadku innych środków spożywczych, podawanie wykazu składników napojów alkoholowych i informacji o ich wartości odżywczej nie jest obowiązkowe. Wraz z wejściem w życie w dniu 13 grudnia 2016 r. obowiązku podawania informacji o wartości odżywczej w odniesieniu do zdecydowanej większości żywności opakowanej szczególna sytuacja napojów alkoholowych jest obecnie jeszcze bardziej istotna. Europejscy konsumenci mają zatem ograniczony dostęp do informacji o wartości odżywczej i do wykazu składników z wyjątkiem składników, które mogą powodować alergie.

Parlament Europejski, ale również Światowa Organizacja Zdrowia, organizacje konsumentów i organizacje zdrowia publicznego opowiadają się obecnie za przyjęciem nowych przepisów dotyczących etykietowania napojów alkoholowych, szczególnie w zakresie wartości energetycznej. Ekspertów z państw członkowskich wskazali pewne oczekiwania, zwłaszcza w

⁴⁰ Konkluzje Rady w sprawie strategii UE w zakresie ograniczania szkodliwych skutków spożywania alkoholu (2015), Dz.U. C 418 z 16.12.2015, s. 6–8.

odniesieniu do informacji o wartości odżywczej, a konkretniej obowiązkowego etykietowania dotyczącego wartości energetycznej.

W przeszłości przedmiotowe sektory gospodarki wyrażały sprzeciw wobec obowiązkowego systemu etykietowania. Obecnie sektor ten uznaje prawo konsumentów do otrzymywania informacji o spożywanych napojach. Na tej podstawie pojawia się coraz więcej dobrowolnych inicjatyw zapewniających konsumentom informacje na temat składników, wartości energetycznej lub pełną informację o wartości odżywczej napojów alkoholowych oraz odpowiadających na oczekiwania konsumentów dotyczące otrzymywania większej ilości informacji o spożywanych napojach. Pierwotnie takie dobrowolnie udzielane informacje były dostępne głównie za pomocą nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych. Zgodnie z informacjami przekazanym przez sektor obecnie jednak coraz częściej będzie je można znaleźć na samych etykietach.

Z uwagi na brak działań prawnych w tej dziedzinie niektóre państwa członkowskie przyjęły przepisy krajowe, w których wymaga się częściowego określania składników niektórych napojów alkoholowych. Nawet jeżeli przepisy dotyczące informacji o wartości odżywczej zostaną w pełni zharmonizowane, niektóre państwa członkowskie zgłaszają również krajowe środki regulujące kwestię informacji o wartości odżywczej napojów alkoholowych. Tego rodzaju inicjatywy krajowe przyczyniają się do wzrostu ryzyka fragmentacji rynku.

Wykaz składników i informacja o wartości odżywczej są kluczowymi informacjami szczegółowymi, które pomagają konsumentom w dokonywaniu bardziej świadomych i zdrowszych wyborów. Zwolnienia z obowiązku podawania wykazu składników i informacji o wartości odżywczej w przypadku niektórych środków spożywczych obejmują głównie produkty jednoskładnikowe, takie jak: sól, owoce i warzywa, których sama nazwa wystarcza do poinformowania konsumentów o ich wartości odżywczej. W przypadku napojów alkoholowych nie można jednak założyć, że konsumenci są na pewno świadomi tego, jakie zwykle zróżnicowane składniki są używane w procesie produkcji oraz jaka jest ich wartość odżywcza.

Na podstawie informacji objętych przeglądem Komisja nie zidentyfikowała obiektywnych podstaw, które uzasadniałyby brak informacji o składnikach i wartości odżywczej napojów alkoholowych lub odmienne traktowanie niektórych napojów alkoholowych takich jak napoje alkoholizowane. Na tym etapie Komisja nie widzi zatem potrzeby sformułowania szczegółowej definicji napojów alkoholizowanych na potrzeby etykietowania ani wyraźnej wartości dodanej wynikającej z tej definicji.

Niniejsze sprawozdanie pokazuje, że przedmiotowy sektor jest w coraz większym stopniu przygotowany do reagowania na oczekiwania konsumentów, którzy chcą wiedzieć, co piją. Świadczy o tym rozwój wspólnych lub niezależnych dobrowolnych inicjatyw opracowywanych i realizowanych przez ten sektor w celu dostarczania konsumentom informacji na temat wykazu składników, wartości energetycznej lub pełnej informacji o wartości odżywczej na etykiecie lub na innym nośniku. W szczególności należy zauważyć, że coraz większa liczba napojów alkoholowych obecnych na rynku UE już jest opatrzona pełną informacją o wartości odżywczej.

Biorąc pod uwagę te ostatnie zmiany, Komisja jest zdania, że pierwszym etapem powinno być umożliwienie dalszego rozwoju obecnych inicjatyw dobrowolnych, tak aby zapewnić podawanie wykazu składników i informacji o wartości odżywczej. Z tego względu zachęca przedmiotowy sektor do reagowania na oczekiwania konsumentów oraz do przedstawienia w

ciągu roku od przyjęcia niniejszego sprawozdania propozycji samoregulacji, która obejmowałaby cały sektor napojów alkoholowych. Komisja oceni tę propozycję sektora.

Jeżeli Komisja uzna podejście samoregulacyjne zaproponowane przez sektor za niezadowalające, przeprowadzi ocenę skutków,⁴¹ aby rozważyć dalsze dostępne warianty: zgodnie z zasadami lepszego stanowienia prawa⁴¹ tego rodzaju ocena skutków obejmowałaby warianty regulacyjne, jak również nieregulacyjne, w szczególności dotyczące podawania informacji o wartości energetycznej napojów alkoholowych. W ramach takiej oceny należałoby dokładnie rozważyć skutki różnych wariantów dla rynku wewnętrznego, zainteresowanych sektorów gospodarki, potrzeb konsumentów i faktycznego wykorzystania tych informacji, a także dla handlu międzynarodowego.

⁴¹ http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/toc_guide_en.htm